

לא: עין משפט גר מצוה

בבא א מיי פייג מהל' אשומה הלכ' א ג סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן סט טפי א ג: ל ב מיי פ"א מהל' גירושין הלכה כד סמג עשין כ טוש"ע אה"ע סימן קסח טפיף א:

לא ג מיי פ"ג מהלכות עדות הל' ד ופ"ח הלכה ה סמג עשין קט טוש"ע ח"מ סימן כח קש"י ג וסימן מו ספיף י: **לב** ד מיי פ"ו מהלכות גיטס הלכה מ סמג עשין כ טוש"ע אה"ע סימן קעד טפיף ד:

לג ה מיי שם הלכ' מ:

תורה אור השלם

- ↑ יגיד עֲלֵיו רְעוּ מִקְדָּה אֶף עַל עוֹלָהּ.
- ↑ אירוב לו לג

1. בי ישוב אחדים יחדיו ומת אחד מהם וכן אין לו לא תורה אשת המת החוצה לאשר לו יבמה יבא עֲלֶיהָ וּלְקַדְּחָהּ לוֹ לְאִשְׁתּוֹ וַיִּבְמָהּ:

בריים כה ה

הגהות הב"ח

(א) גמ' גבי עדים א' דכירי למו: **(ב)** שם במשנה אחד מהם יבמה יבא עליה מי שעלה: **(ג)** רש"י ד"ה ותקון רבנן וכו' מכירה של עבד כדי לידע מאיזה זמן ואכל פירות שדה ויקנה נכסו עבדו: **(ד)** ד"ה מתקנה ליה אם תונה מחקה ליה לזמן ותאמר: **(ה)** ד"ה להלל וכו' דתקון רבנן זמן א' לא: **(ו)** הוב' ד"ה א' יגיד וכו' ליתגביהו לכולהו בחדא וליתא חדא מייניה צאדן ורואא דהדין לאידך דכפרין צפ' לא יתפור: **(ז)** ד"ה הכא וכו' דתקון רבנן זמן לידע וכו' עבד דאיכא דקי וכו' עבד נפשא בשטרא וכו' התם רובא בשטרא ואי': **(ח)** בא"ד אכל זמן לאו חד טעמא דשמיורי עבדים להמירי בנת ישראל ג'ב ועיין בתוס' דגיטין דף י"ז ע"א בד"ה מפני דף תקנו זמן גיטין כתבו דתקון זמן בנט שמיורי דחיישין שמה ימכיר אותו ואח"כ יתן לו גט שמיורי בלא זמן והיני טעמא דמשום פירי ועיין בפ"ק דגיטין דף י' בתוס' ד"ה כי שהקשו קושא' לו ליתמי מו זמן ומילוי ע"ש: **(ט)** ד"ה אלא מדרבנן כו' לא היל'. ג'ב עיין לעיל דף י"ד בד"ה לעולם:

בוסף רש"י

הובא בעמוד הבא

תוס' חד מקמאי

כללא דמילתא כל דאיתיה בקדושין איתיה בגירושין וכל דאיתיה גמי בגורשין איתיה בקדושין לבד בזמן דלא תקנו בקדושין. מאי דכתב הרב אלפס גבי מפייהם הרב מפי כתבם דכל שטר היוצא מתחת ידי מלה או מלוקח לאו מפי כתבם הוא דרמיעא דמסהדי סהדי נעשה כמי שנחקר עדותן בב"ד איכא דקשי ליה הא דגרסינן בגיטין פ' מי שאתאז אס לא יגיד פרט לאלם דאינו יכול להגיד ואמאי הא יכול להגיד מתוך הכתב למסור למלוה (אם הלוה) אם לא [והיה] כתובה בשעת הלואה. ולא היא דשוכרת העדות אינו חייב אלא בכפירה בב"ד וכיון דהשתא

לא:

ההוא דגיטין בשמי כיתי עדים י"ל דלשון מחלה על מחלה דקמתי התם במתני' שיך טפי בשמי כיתי עדים ובפ"צ דכתובות (דף כו: ד"ה אמן) ובפ' חזקת הבתים (כ"ב.נב ד"ה אמן) הארכתי: **וארעא** **אוקמא בחזקת בר שטיא**. לא דמי להאיא דאמר בקידושין (דף עט:) ובצבא בתרא (דף קג:) וסס) אס צריא הוא עליו להציא ראייה ששביז מרע היה ואס שביז מרע הוא כו' דהכא כיון שדרכו להיות עמים חלים ועתים שוטה לא שיך להעמיד אחזקה כמו שהוא עמה: **אי** יגיד עֲלָיו רִיעוּ **מאי** זו היא דקתני. הוה מני למיפרך אי יגיד עליו ריעו **(ו)** ליתמי כוליה בחד וליתמי חד מינייהו צאדך דכפרין דפרק לא יתפור (כ"ב דף יט:). **למעוטי** זמן דליתיה בקדושין. מספקא לר"י כתב

בכתב ידו ואין עליו עדים אי מהני בקידושין אי לא דכיון שאין לרין זמן מה לנו אס אין עליו עדים: **והא עבדא דאיכא דקני בכספא בוי**. פירש בקונטרס שטר קניית עבד וקשה לר"י דל"כ מ"ש דנקט עבד דה"מ למינקט שטר מכירת קרקע וכל שטרי מקח וממכר ועוד דהתם לא מיקון נשין זמן ונראה דאשטר שמיכור קאי דמיקון **(ו)** זמן לידע מתי נאסר בשפחה והותר בנת ישראל וה"ק והא עבדא איכא דקני נפשיה בכספא ואיכא דקני בשטרא והשתא ניחא הא דמשני התם רובא וכו' ואי"ת צפ"ק דגיטין (דף טז.) דתנן בג' דרכים שוו גיטי נשין לשחרורי עבדים ליתמי נמי זמן ששוו גיטי נשים לשחרורי עבדים וליתיה בקידושין וי"ל דכל מיילי דחשיב התם ודפרין התם הוי חד טעמא בגיטי נשים ושחרורי עבדים אצל זמן **(ו)** דשחרורי עבדים צא להמירו בנת ישראל וגיטי נשים משום פירייה: **דחזו בבתבא** ואתו ומסהדי בוי'. דהדין לאידך דכפרין צפ' קשה לר"י דבהגוזל קמא (כ"ק דף גט. וסס:) גבי השורף שטרותיו של חבירו פריך ואי דאיכא סהדי ידיעי ליכתבו ליה שטרא אחרתא ואמאי הא אמר הכא דמפיהם ולא מפי כתבם ואר"י דה"ג אס היו מעידים שכן ראו בשטר שפיר הוו עבדי דהרי הם כאילו

מעידים ראיוו עדות שנחקבל צ"ד דעדים החתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותן צ"ד אצל חיישין שמה לא יעידו שכן ראו בשטר אלא שמה יעידו על המעשה עצמו כאילו הם זוכרים והם אינן זוכרין אלא על פי הכתב וכן הא דלמערין צפ"צ דכתובות (דף כ.) כותב אדם עדותו על השטר ומעיד עליה אפילו אחר כמה שנים והוא שזוכרה מעצמו אצל אין זוכרה מעצמו לא התם נמי לא איירי במעיד שכן ראה כתוב אלא במעיד על מעשה עצמו ועוד דהתם לא הוה שטר אלא שכותב לזכרון דברים בעלמא ולא שיך למימר נעשה כמי שנחקרה עדותו צ"ד ואר"י דשמע מר"ת שנוהגין עכשיו שזולמין העדים עדותן בכתב ידם לצ"ד ולא קרינן ציה מפיהם ולא מפי כתבם כיון שהם זוכרין עדותן והא דמניא צמי שאלחו (גיטין דף עה.) ואס לא יגיד פרט לאלם שאין יכול לדבר ופרין ואמאי והרי יכול לדבר מתוך הכתב שאני עדות דרחמנא אמר מפיהם ולא מפי כתבם שאני אלם שאין ראוי להגיד כדלמערין (מנחות דף קו:) כל שאין ראוי לצילה כו' אצל אחר מועיל כתב ידו כשזוכר העדות ומינה צפירוש חומש (דברים יט) פרש"י ע"פ שנים עדים פרט שלא ישלחו כתבם לצ"ד **(ט)** **לֶהַצְלָה** דידה קאתי. פ"י בקוגט' דהשתא דמיקון זמן אי לא מיימא שטרא דליגרסה מקמי הכי מוקמינן לה אחזקת אשת איש וקטלינן לה ואין נראה דצהדיא אמר צפ' שני דגיטין (דף יז:) גזייה לזמן ויהציה ניהלה מה הועילו חכמים בתקנתן ומשני לרמאי לא חיישין אלמא כי ליכא זמן לא קטלינן לה ואר"י דה"פ להללה דידה קאתי שהגט צא להלילה ולהגיד שהיא מגורשת ולכן יראה אי הוה מחקה ליה לא הוה קטלינן לה הכא לחוצה דידה קאתי **שלאשה אחין נשואין ג'** נשים נבריות. ה"מ למנקט ואחד מופנה: **שלאשה אחין נשואין בוי**. משמע דאשת צ' מתים צשום מקום לא הויא אלא מדרבנן דאי לאו גזירה דהכא היתה מתייצמת אפי' בעלת

במוכתת דכפרי' התם וכן עקר בפ' שנים אוהזין כתבתי דעת ר' יעקב וי"ל בענין מפייהם. הא דאמר רבא נתן גט למאמרו הותרה צרתה ואיכא דאמר הותרה אפילו היא א' דקאק ליה ולא ליקוחה והכי איתא בפ' רבן גמליאל:

ארבעה אחין פרק שלישי יבמות

סנה בקידושין. ספק קרוב לו כו' וה"ה בגירושין: **וטנא בגירושין. כתב** בכתב ידו וכו' וה"ה לקידושין: **ה"ג כל שיש בקידושין יש בגירושין ויש בגירושין מה שאין בקידושין**. וזהו דגירושין לאו דוקא ומשום דתנא זהו בקידושין תנא נמי זהו בגירושין: **כל שיש בקידושין. כגון**

ספק קרוב לו וכו' הוי נמי ספק בגירושין: **ויש בגירושין. שאין ספק** דבשטר קידושין כגון המקדש בשטר לא תקנו זמן: **וזהו דגירושין לאו דוקא**. דמשמעו זהו דהוי ספק בגירושין אצל ספק קרוב לא הוי ספק לגירושין ואיירי דתנא זהו בקידושין דדוקא זהו דקמ"ל זהו ספק קרוב הוא דשיך בקידושין אצל ספק זמן לא שיך בזה: **הניחא למ"ד**. בגיטין צפ' א' כל הגט (דף כו:) מפני מה תקנו חכמים זמן בגיטין משום פירי לידע מאימתי תגבה מצעלה פירות שאכל מנכסי מלוג שלה דקסבר משעה שנתן עיניו בה לגרשה שוב אין לו לצעל פירות: **ארוסה לית לה פירי**. לפיכך לא תקנוהו בשטר קידושין שאין הצעל אוכל פירות עד שתכנס לחופה כדי תקון רבנן פירי לצעל משום פרקויה ופרקויה לא קא מחייב בה אלא מכתובה ואילך דתנאי כתובה הוא דאס משתצאי אפרקינן בכתובות פ' נערה (דף נה.). **משום צה אחוטו**. שמה יראה עדים ממשמשין וצאין ויחוס עליה ויגרסנה ויאמר קודם זנות שאלם מעידים כבר נתגרשה: **ליסקיין זמן**. נמי בשטר קדושין שמה מונה ויאמר קודם קידושין הוה: **והא עבדא**. מזהב מחקה ליה לחזקה דידה **מתני'** **(ג)** **אחין נשואין ג'** נבריות ומת אחד מהן ועשה בה השני מאמר ומת הרי אלו חולצות ולא מתייבמות שנאמר וּמֵת אֶחָד מֵהֶן יִבְמָה וְיָבֹא עֲלֶיהָ (שעליה ויקת יבם אחד אחד ולא שעליה ויקת ב' יבמין רבי שמעון אומר מייבם לאיזו שירצה וחולץ לשניה: **גב'** ואי ויקת ב' יבמין דאורייתא חליצה נמי לא תיבעי אלא מדרבנן הוגזירה שמה יאמרו ב' יבמות הבאות מבית אחד מתייבמות ונייבם לחדא וניחלוין לחדא גזירה **(ז)** שמה יאמרו בית אחד מקצתו בנוי ומקצתו

כתבם: **גבי גירושין נמי**. אמאי תקנו זמן משום צת אחותו גבי מאן נינחיה: להללה דידה **קאסי**. וליכא למישא דלמא מחקה ליה די אמו סהדי דזינמה אי לא מיימא שטרא דליגרסה מקמי הכי מוקמינן לה בחזקת אשת איש. ומינה אי לא תקון רבנן זמן הוה מצי לאספויי עלה ומספיקא לא קטלינן לה אצל השתא דתקון רבנן **(א)** אי לא מיימא ליה מוקמינן לה אחזקה וקטלינן לה: **הכא לחוצה דידה קאסי**. זמן דקידושין ואי תקון לה רבנן זמן וזינמה כצשה ליה לשטרא או מחקה ליה וקיימא אחזקת פגויה דמעיקרא: **מתני'** **ויקס שני יצמין**. דכל זמן שלא כנסה או עדיון זיקת ראשון עליה ונתוספת עליה זיקת מאמרו הרי כנסמה זה ונתור עליה זיקת שניהם ואילו כנסה הוה פקעה זיקה דקמא וכי מייית לא הוה עליה אלא זיקת שני א"נ לא עבד צה מאמר לא הוה עליה אלא זיקת ראשון: **מייצם לאיזו שירצה**. דקתמי טעמא בפרק שני צברייתא' אס מאמרו של שני מאמר אשת שני הוא בועל ואס אינו מאמר אשת ראשון הוא בועל: **ומולך לשניה**. דחדא לא מיפטרטא צביאה דאידך דלמא מאמר לא קני והוו להו צ' יצמות הבאות מצ' צתים וייצומי תרואייהו נמי לא דלמא מאמר קני והוו להו צ' יצמות הבאות מצית אחד: **גב'** **אי ויקס שני יצמין דאורייתא כו'**. לרבנן פריך: **אלא מדרבנן**. דמדלורייתא' מאמר לא קני והוו להו שמי יצמות מצ' צתים ותרוייהו מצי לייצומי ורבנן הוא דגזרו שמה יאמרו צ' יצמות הבאות מצית א' מתייצמות ומקצתו

למחוק הזמן כי סצורה שיפסול צכן וגרע כמו טפי אצל ודאי אי הוה מחקה ליה לא הוה קטלינן לה הכא לחוצה דידה קאתי **שלאשה אחין נשואין ג'** נשים נבריות. ה"מ למנקט ואחד מופנה: **שלאשה אחין נשואין בוי**. משמע דאשת צ' מתים צשום מקום לא הויא אלא מדרבנן דאי לאו גזירה דהכא היתה מתייצמת אפי' בעלת **מאמר** במוכתת דכפרי' התם וכן עקר בפ' שנים אוהזין כתבתי דעת ר' יעקב וי"ל בענין מפייהם. הא דאמר רבא נתן גט למאמרו הותרה צרתה ואיכא דאמר הותרה אפילו היא א' דקאק ליה ולא ליקוחה והכי איתא בפ' רבן גמליאל:

מסורת הש"ס

(א) ג"מ לא. כ"ב יט. ע"י וע' תוס' שם נד. ד"ה אמר חזקיהו: **(ב)** גיטין עא. א לעיל יב. יח: **(ד)** ולקמן מד"א. א ונפרק המציא גט ח"א. א (רש"ל) א' [לעיל יט:]. ח' ונע"י היטב תוס' גיטין י. ד"ה כ"י. ט' ונע"ע תוס' כ"ב טז: ד"ה מחלה וכו'.

תוספות ישנים

ואי זקת צ' יצמין דלורי' חליצה נמי לא תבעי. וקשה דהא אין מאמר אלא מדרבנן ואיכא אינה אלא ממתת המאמר. וי"ל דבני דהא אי צבירא לן כב"ש דאמר מאמר קויה קנין גמור וזיקת שני יצמין חליצה נמי לא תיבעי. ואי"ת הא לעיל מיידי קרא ויבמה מי שעליה זיקת יבם אחד ולא שעליה זיקת שני יצמין. וי"ל דלא הוי אלא אסמכתא בעלמא: (ובגזיר) [וגדירה] דלמא חלץ והדר מייבם. משמע הא אי לא הך גזירה שריין מרובייהו ליבס וזמניה דלמערין לקמן (יז:) פירק האשה גבי יבם קטן שגא על יצמתו ומשהגדיל נשא חמתה ומת אס לא ידע דהשואטה משהגדיל יצמתו חולצת ולא מתייצמת ואשמו או חולצת או מתייצמת וכו' ופליגי או גורקין משום לרה כי ההא או לא ונתנ דהתם לא גזר משום לרה ואי"ת קשה לתנא דהתם דלא גזר גזיה דהכא אלא חלץ ויבמה לאשע שני מתים גזירה אטו אשת שני מתים דכפרק המגרש שגא לחזון וגרסה חוץ משמעון ופא שמעון וקדשה סתם וספירא לתנא דלנקמן דההיא אשת שני מתים דכפר המגרש (גיטין כפ:.) הויא דלורייתא והכא דלא גורקין משום אשת שני מתים דהתם לא צבירא להך דהכא אשת שני מתים דהתם דלחיוו [דלורייתא].

תוס' חד מקמאי (ובחשך) דבשעת כפירה היא לפני ב"ד אם מסור לה מפי כתב' הוא ומצאיתו כתוב בכתב ידי הראב"ד וי"ל שכתב בוה הלשון אמר אברהם מדבריו הרב וי"ל עדים שחתמו על השטר ונתהווה השטר בידם זמן ארוך עד ששכחו את העדות אותו השטר בטל אפי"פ שמסור אחרי" ליד שכתבו הדאשטא הוי דקאמרי בהדי סהדי בשעת מסירת השטר וההיא שעתא מפי כתבם הוא וזו ח"מה גדולה וכמה שטרות יהיו נפסלין בכך אלא כל שטר דאי בעי לממסריה ביד בעליו מצו מסרי לה אף על גב דאישתחי גבייהו זמן גדול ושכחו העדות כיון שמסרתוהו ליד בעליו שטרא מעליא הוא ואפי' לא מסרוהו עד שעת העברה בידן ולא עוד אלא שאומקין לו חנו לו שטרות ויתקיים בב"ד ושני הכא שאין שטר הזה ראוי למסור לו דלמא מחקא ליה לזמן הלכך ה"ל ההיא שעתא כעדות על פה ומשום הכי כביא מפייהם ולא מפי כתבם וההיא שמעתתא דבתובות לא מיפרשא כהאי ענינא אלא

פ' גי' דקאק נתן גט לתאמרו ולא ליקחת.

פ' גי' דקאק נתן גט לתאמרו ולא ליקחת.